

Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi (FÜHAD)
Cilt: 11, Sayı: 21, Mart 2024, s. 29-47, ISSN: 2148-2527

Journal of Harput Studies, Vol. 11, Issue 21, March 2024, pp. 29-47

Araştırma Makalesi/Research Article

ELAZIĞ SİYASAL YÖNELİMİNİN 1983-2023 YILLARI ARASINDA YAPILAN GENEL SEÇİM SONUÇLARINA GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

*Evaluation of Elazığ's Political Direction According to The Results of
The General Election Between 1983-2023*

Kerem YILDIRAK*

Geliş/Received: 05.04.2024

Kabul/Accepted: 24.05.2024

Öz

Demokratik siyasetin öncüllerinden olan siyasal katılım davranışı iktidarın meşruluğunun temelini oluşturur. İktidar bu temel ile siyasal alanı genişleterek toplumun tüm kesimlerine ulaşmanın yollarını arar. Bu döngüsel mekanizma iktidar ve toplum/seçmen arasında süreklilik doğurarak siyasal eğilimlerin yönünü belirler. Eğilimlerin resmileşmesinin yolu da seçimlerin gerçekleşmesi ile vücut bulur. Bu çalışmanın amacı, 1983 genel seçimlerinden günümüze kadar gerçekleştirilmiş seçimlerin sonuçları neticesinde Elazığ'ın siyasal eğilimine ışık tutmaktır. Nitel araştırma yöntemi çatısı altında içerik/doküman analizi yapılarak, TÜİK'ten alınan resmi oranlar içerik analizine tabi tutulmuştur. Elazığ siyasetinde sağ eğilimin yoğun olduğu görülmüş ve siyasal aktörlerin seçimlerdeki eğilimini etkilemiştir. Öte yandan sol yönelimin Elazığ siyasetinde çok fazla yer almadığına ulaşılmıştır. İldeki seçim sonuçlarının genel seçimler ile zaman zaman benzerlik/farklılık gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Elazığ, Genel Seçimler, Siyasal Eğilim, Katılım

Abstract

The behavior of political participation, which is one of the predecessors of democratic politics, forms the basis of the legitimacy of power. With this basis, the government seeks ways to reach all segments of society by expanding the political field. This cyclical mechanism creates continuity between power and society/voters and determines the direction of political tendencies. The way of formalization of trends is embodied by the realization of elections. The aim of this study is to shed light on the political tendency of Elazığ as a result of the results of the elections held since the 1983 general elections. Content/Document analysis was carried out under the umbrella of the qualitative research method, and the official rates received from

* Araştırmacı, keremyldr@gmail.com, Orcid:0000-0003-0432-9981.

TURKSTAT were subjected to content analysis. It has been seen that the right-wing tendency is intense in the politics of Elazığ and it has affected the tendency of the political actors in the elections. On the other hand, it has been reached that the left orientation does not take much place in Elazığ politics. It has been observed that the election results in the province sometimes show similarities/differences with the general elections.

Keywords: Elazığ, General Elections, Political Tendency, Participation

Giriş

Millet ve iktidar kavramlarının bir araya gelerek oluşturduğu demokratik düzen, en geniş haliyle halkın iktidarı/egemenliği biçiminde tezahür etmektedir. Halk bir siyasal sistem içerisinde iktidarın gücünü aldığı bir konumda yer almaktadır. Bu konum iktidara bir meşruluk sağlarken, halkın da kendi taleplerini yönettiği bir özgürlük alanı doğurmaktadır.

Demokrasilerde halk egemenliği, vatandaşların seçimlerde hür iradesiyle kullandığı oyla kendini yönetme yetki ve vekâletini vermesiyle gerçekleşir (Doğan & Göker, 2010). Böylece seçimler, demokratik düzlemin motor gücü ve en önemli unsuru olarak görülmektedir. Toplum bu sayede taleplerini yönetecek ve onları bir çıktıya dönüştürecek yönetici sınıfını seçerek hem merkezi hem de yerel yönetme kapasitesini belirlemektedir.

Yerel yönetimlerin oluşumunda seçimler katılım yoğunluğu, toplumun siyasal yönelimleri gibi çeşitli faktörler bakımından genel seçimlerden ayrılmaktadır. Böyle bir ortamda toplumun yerel seçimlerde gösterdiği eğilim aynı zamanda merkezi otoriteye ulaşacak olumlu ya da olumsuz mesajların verilmesini de sağlamaktadır. Bu durum merkezi iktidarın halka ulaştırdığı çıktıların (hizmetlerin) dönüşümüne sebep olmaktadır. Nitekim bazı noktalarda yerel ve genel seçimlerin iç içe geçtiği görülmektedir. Burada merkez faktör, toplumun siyasal eğilimleriyle seçimlerin sonucunu nasıl etkilediğinin görülmesiyle gerçekleşmektedir.

Siyasal eğilimlerin bir sonucu olarak oluşan seçimler, yerel yönetimlerdeki hizmet etme isteğini perçinleyerek toplumun yönetimde ortak olmasına imkân tanımaktadır. Bu nedenle toplumun siyasal eğilimlerindeki belirginlik sosyal ve psikolojik etmenler temelinde gelişmektedir. Coğrafi ve demografik özellikler, eğitim durumu, meslek ve sosyo-ekonomik seviye, aile ve akran gruplarının etkisi, kitle iletişim araçlarından edinilen mesajlar gibi sosyolojik faktörlerin yanı sıra, siyasi etkenlik duygusu ve yurttaşlık bilinci gibi psikolojik faktörlerle birlikte, siyasi katılımın özünü oluşturan siyasal ilgi ve bilgi, siyasi tercihlerin oluşmasına etki etmektedir (Şaşmaz, 2016). Nitekim bu çerçevede tarihsel düzlemde kendisini tekrar eden ve

zamanla da modern ve geleneksel toplumlar nezdinde değişim gösteren bir sistemi oluşturmaktadır.

Türk toplumu, demokratik haklardan yararlanmaya Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlamıştır. Bu anlamda ilk demokratik seçimler 1877 yılında gerçekleştirilmiştir. Öte yandan yerel seçimler daha eski bir tarihe dayanmaktadır. Devlet, daha etkin vergi toplayabilmek için taşrada Muhassıl Meclisi adıyla yerel kurumlar oluşturmuştu. Bu kurumların başında bir tür mali vali olan ve “muhassıl” olarak adlandırılan bir yönetici, onun yanında da bir meclis bulunmaktaydı. Bu meclisin üyelerinin bir kısmı atamayla, bir kısmı da seçimle işbaşına gelmekteydi (Doğan, 2007: 12). Dünya’da gelişen modernleşme süreçlerinin etkisiyle 1923 yılında Cumhuriyet’e geçilmiş ve tek parti sistemi olarak bir siyasal alan oluşmuştur. Alan içerisinde yeni partiler ortaya çıkmış ve ilk defa 1946 yılında çok partili bir siyasal düzlemde seçimler gerçekleştirilmiştir. Bu sayede seçim sistemi geliştirilmiş ve yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Ne tür bir seçim sisteminin benimseneceği en önemli siyasal tercihlerden biri olarak, siyasal partilerin sayıları başta olmak üzere siyasal sistemin pek çok unsurunu derinden etkilemektedir (Özbudun, 2000: 521). Seçimler en geniş tabirle çoğunlukçu ve nisbi olarak iki farklı şekilde oluşturulmuş ve siyasal katılmanın genişliğine göre bir seçim barajı belirlenmiştir. 1946 yılında çok partili döneme geçiş sonrası 1950 yılında yapılan ilk genel seçimden günümüze kadar denenen seçim sistemlerini; “1950, 1954 ve 1957 yıllarında geniş bölge (liste usulü) çoğunluk 1961 yılında barajlı d’Hondt; 1965 yılında milli bakiye; 1969, 1973 ve 1977 yıllarında barajsız d’Hondt, 1983 yılında çifte barajlı (seçim çevresi ve ülke barajı) d’Hondt, 1987 ve 1991 yıllarında çifte barajlı d’Hondt ve kontenjan uygulaması, 1995 ve 1999 ve 2002 yıllarında ise ülke barajlı d’Hondt” olarak belirtmektedir (Ünlükaplan, 2003: 49).

Çalışmada, Türkiye’de yapılan 1983-2023 yılları arasındaki seçimler ele alınmıştır. Seçimlerin sonucu değerlendirilerek Elazığ’da toplumun siyasal eğilimleri incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel-nicel bir araştırma çerçevesinde içerik/doküman analizi yapılarak içerikler değerlendirilmiştir. Araştırma, Elazığ’daki siyasal eğilimin Türkiye’de gerçekleşen genel seçim sonuçlarındaki yönelim ile benzer/farklı bir durumda olup olmadığını tespit etmeyi hedeflemektedir.

Metodoloji

Elazığ sosyodemografik fonksiyonları bakımından Türkiye’de önemli bir kent konumundadır. Doğu Anadolu bölgesinin önemli şehirlerinden biri olması nedeniyle sadece ekonomik, sosyolojik, askeri, coğrafi konumu

dolayısıyla değil aynı zamanda sosyokültürel açıdan da geçiş güzergahında bulunmaktadır. Nitekim ilin bu özellikleri Türkiye siyasetindeki yerini de mühim kılmakta ve nüfusun siyasal tablodaki yeri hakkındaki merakı perçinlemektedir. Dolayısıyla hem ulusal hem de yerel anlamda siyasal arenaya taşınacak otoritelerin seçimini yapma ve buna istinaden ideolojik eğilimler gösterme eyleminin Elazığ özelinde incelenmeye değer olduğu düşünülmektedir.

Siyasal eğilimler çağdaş dünyanın sosyal, ekonomik ve politik problemlerinin ve değişimlerinin fonksiyonel çözüm ve ilkeleri altında oluşmuş ve farklı siyasal örüntülerin sebeplerini ve sonuçlarını analiz edebilme yeteneğiyle doğmuştur (Sayın & Yıldırak, 2023: 206). Bu yetenek siyasal yönelimlerin sabit bir bağımlı değişken olmasının yanı sıra bağımsız bir etkiyle de dinamizm kazanmıştır. İfade edilen çerçevenin Elazığ düzleminde incelenmesi ve ilin seçimler düzeyinde gerçekleşen eğilim ölçütlerinin izlenmesi çalışma alanlarını genişletmiştir. Buna göre yerel seçim sonuçları ve onları etkileyen kent medyası, din, miting, siyasal bilgi vb. faktörleri ele alan çalışmalar seçmenin davranışlarını analiz etmiştir (Doğan & Göker, 2017; Çakar, 2023; Doğan & Göker, 2018; Doğan & Türkkân, 2018). Çalışmalar, Elazığ'da siyasal tercih ve yönelimlerde seçmenlerin belirli faktörler etrafında nasıl kümelendiğini göstermeye çalışmıştır. Buna ek olarak kimi çalışmalar genel seçimlerin belirli bir yıl özelinde ya da yıllar arasındaki sonuçlarını odaklanmış ve bu neticelere göre kent nüfusunun eğilimini belirlemeye çabalamıştır (Doğan, 2017; Şaşmaz, 2016; Doğan & Göker, 2010; Şahin, 2022). Oluşan bu tabloda, seçimlerin hem ulusal hem de yerel anlamda doğurduğu demokratikleşme süreçlerinin itici kuvveti olan birey ve toplum siyasal eğilimleri çeşitli faktörler aracılığıyla görülmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışma ise Elazığ'ın son çeyrek yüzyılda gerçekleşen genel seçimlerdeki yönelimlerini anlamaya çabalamış ve Elazığ siyaseti hakkında yapılan çalışmalara küçük bir katkı sağlamayı hedeflemiştir. Bu bağlamda araştırma, Elazığ'daki siyasal eğilimin Türkiye'de gerçekleşen genel seçim sonuçlarındaki yönelim ile ne ölçüde uyumlu veya farklı olduğu sorusuna yanıt aramaktadır. Yanı sıra ildeki siyasal partilerin güç merkezindeki yerini, siyasal yönelimlerin dinamiklerini göstererek kentin ileri gelen siyasal aktörlerine, kanaat önderlerine ve seçmenlere fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Öte yandan araştırmanın bulguları Türkiye'nin diğer illerinin siyasal eğilimlerini incelemek için de referans kabul edilebilir.

Araştırma genel seçimlerin ve Elazığ'ın bu seçimlerdeki katılım oranını, seçime katılan partiler ile aldıkları oy oranını seçim yılına bağlı olarak

incelemeyi hedefine almıştır. Yanı sıra bulgulardan yola çıkarak Türkiye genelindeki siyasal yönelimin benzerlikler ve farklılıklar nezdinde mukayesesini ve bu seçimlerin Elazığ özelinde ne gibi neticeler ortaya çıkardığını, başka bir ifadeyle siyasal eğilimindeki değişimi, dönüşümü ya da sabiteyi tespit etmeyi hedeflemiştir.

Niteliksel ve niceliksel metotların bir araya gelmesiyle ve her bir parçayı diğeriyle doğrulamak ya da daha geniş bir perspektif/tablo oluşturmasıyla tanımlanan karma analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem nitel değerlendirmelerin sayısal karşılığında, nicel verilerin daha derinlemesine ele alınmasında ve araştırmanın amacına ve hedeflerine yönelik daha tutarlı tespitlere ulaşılmasında önemli görülmektedir. Çalışmada, daha dar kapsamda söyleme dayalı, yazılı veya sayısal dokümanların kapsadığı anlam ve yönelimleri objektif/sistemli bir çerçevede sınıflandırmada ve çıkarımlarda bulunmada kolaylık sağladığı düşünülen içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Elazığ ilinin siyasi yönelimini analize tabi tutmak amacıyla seçim dokümanları incelenmiş ve bu dokümanlar içerik analizi yardımıyla detaylandırılarak değerlendirilmiştir. Ek olarak çalışmada betimleyici sosyolojik araştırma tasarımı kullanılarak genelde Türkiye'nin özelde ise Elazığ'ın seçim sonuçlarına binaen demografik doğası anlaşılmasına çalışılmıştır.

Araştırmada esas veri toplama metodu olarak arşiv taramasına başvurulmuş ve ana kaynaklar olarak TÜİK ve YSK sonuçlarından faydalanılmıştır. Ulaşılan sonuçlar önce kendi içinde bağımsız olarak incelenmiş daha sonra kronolojik düzlemde benzer ya da farklı sonuçlar ortaya konulmuştur. Çalışma 1983, 1987, 1991, 1995, 1999, 2002, 2007, 2011, 2015 Haziran ve Kasım ayları, 2018 ve 2023 genel seçimleri ve Elazığ'ın bu seçimlerdeki oy dağılımı ile sınırlandırılmıştır. Bu tarihlerin seçilmesindeki en önemli etkenler 1980 darbesinden sonra oluşan ekonomik, askeri, sosyolojik, psikolojik atmosfer, eğilim, kırılmalar ve yerleşmenin ön plana çıkması şeklinde ifade edilebilir. Ulaşılan veriler, Elazığ'ın tercih ettiği siyasal partiler nezdinde tablolara dönüştürülmüştür. Tablolarda 2023 yılından önce belirlenmiş olan %10 ve daha sonra %7' ye düşen seçim barajına binaen siyasal partiler dikkate alınmış ve varsa bağımsız adayların oy oranlarına da yer verilmiştir. Tablolar yorumlanmadan önce kısaca Türkiye geneli sonuçlara değinilmiş ve Elazığ ilindeki sonuçlarla karşılaştırılmıştır.

Araştırmada ele alınan tüm veriler akademik etik kuralları çerçevesinde kullanılmıştır. Araştırmacı, çalışmaya, tarafsız bir perspektifle yaklaşmış ve tüm bulgular nesnel bir şekilde değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

1- 1983 Genel Seçim Sonuçları

1980 yılında gerçekleşen askeri darbenin rüzgârıyla Türkiye’de yeni siyasal atmosfer oluşmuştur. Bu nedenle 1983 seçimleri çalışma için başlangıç olarak seçilmiştir. Öte yandan bu seçimlere katılım %92,3 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo-1: 1983 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	1983 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	1983 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
ANAP	45.1	58.6
HP	30.5	22
MDP	23.3	19.4

Askeri darbenin siyaset mekanizması üzerinde kurduğu tahakküm sebebiyle siyasal alanlardaki rekabetin düşük olduğu görülmektedir. Bu anlamda toplumun katılım göstereceği siyasal partilerin yoğunluğunda dramatik bir yetersizlik söz konusudur. Seçimlerde rakip olan bu üç parti arasında Anavatan Partisi (ANAP) %45,1 oranla, sol tandanslı Halk Parti (HP) %30,5 oranla ve askeri yönetimin destek verdiği Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP) ise %23,3 oranla seçim yarışını tamamlamıştır.

Elazığ’da seçime katılım oranları Türkiye geneli oranının altında kalarak %88.2 olmuştur. İlin seçim sonuçları Türkiye geneli seçimleriyle paralel ilerlemiştir. Turgut Özal’ın liderliğindeki ANAP, ilde en yüksek oyu alan parti olmuştur. ANAP’ın Elazığ’da birinci parti çıkması askeri darbe yönetiminden sonraki Türkiye’nin demokratik seviyesi ve buna bağlı olarak siyasal parti sayısındaki yetersizlikten kaynakladığı düşünülmektedir. İkinci sıraya HP otururken, üçüncülüğü MDP almıştır. Kentin siyasal eğilimi yelpazenin sağında bulunan partileri ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla ulusal siyasetteki sağ siyasal eğilimin Elazığ’da da ortaya çıktığı görülmektedir.

2- 1987 Genel Seçim Sonuçları

1980 darbesinin beraberinde getirdiği olumsuz neticeler devam eden süreçleri de etkilemiştir. Nitekim siyasal partilerin kapanması, politikacıların yasaklanması gibi eylemler ülkenin siyasal atmosferini bulanıklaştırmıştır. Geçen süre içerisinde tüm bu olumsuzlukların yerini 1987 seçimi ile olumlu

bir hava kaplamıştır. Nitekim katılımın yoğunluğu artmış (%93.3), yeni siyasal partiler ortaya çıkmış ve demokratikleşmenin kapıları aralanmıştır.

Tablo-2: 1987 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	1987 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	1987 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
ANAP	36.3	23.6
SHP	24.7	18.9
DYP	19.1	31.2
DSP	8.5	3.6
RP	7.2	17.6

1987 seçimleri, siyasal partilerin sayısında bir artışa ve buna bağlı olarak katılımın genişlemesine yol açtığı görülmektedir. Türkiye genelinde %36,3 oranla ANAP en yüksek oy alan siyasal parti konumundadır. Ardından %24,7 oranla Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP), %19,1 oranla Doğru Yol Partisi (DYP), %8,5 oranla Demokratik Sol Parti (DSP) ve % 7,2 oranla Refah Partisi gelmektedir.

Elazığ'da seçime katılma oranı bir önceki seçimlere göre artış göstermiş ve %93.2 seviyesine çıkmıştır. Genel seçimlere yakın bir katılım oranı ile ilde oy verme davranışının toplumun tüm kesimlerine yayıldığı görülmektedir. Türkiye geneli seçim sonuçları ve Elazığ seçim çevresi sonuçları arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Genel seçimlerin aksine Elazığ'da DYP'nin birinci parti olduğu görülmektedir. Onu takip eden ANAP ikinci ve SHP'de üçüncü sırada yer almaktadır. DYP, RP ve SHP'nin Elazığ siyasetinde önemli bir ivme kazandığı görülmektedir. DYP'nin Elazığ'da en yüksek orana sahip olmasının en önemli faktörlerinden birinin Ali Rıza Septioğlu'nun siyasal perspektifi olduğu söylenebilir. Elazığ siyasetinde sağ tandanslı siyasal partilerin etkisinin arttığı ve eğilimin bu yönde ilerlediği gözlemlenmektedir.

3- 1991 Genel Seçim Sonuçları

1991 seçimlerinde katılım bir önceki seçimlere göre dramatik bir düşüş yaşayarak %83,9 oranına ulaşılmıştır. Bu seçimlerde %10 barajını toplamda beş parti geçmiştir. Genel seçimlerde birinci sırayı %27 ile DYP almıştır. Devamında %24 ile ANAP, %20,8 ile SHP, %16,9 ile RP ve %10,8 ile DSP gelmektedir.

Tablo-3: 1991 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	1991 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	1991 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
DYP	27	33.7
ANAP	24	18.8
SHP	20,8	15.5
RP	16,9	29.2
DSP	10,8	2.3
SP	0,4	0.5
BĞMSZ	0,1	-

İlde katılım oranı genel seçim oranının altında kalmış ve %80.9 olmuştur. Bu oran bir önceki seçimlere oldukça düşük bir sonuçtur. Buradaki düşüşün başta MHP olmak üzere bazı partilerin oy oranı yüksek partilerin listelerinden girmesi ile etkilendiği düşünülmektedir. Elazığ seçim sonuçları genel seçimlerden farklı bir seyir izlemektedir. Elazığ'da da birinci parti yine DYP olmuştur. Öte yandan Türkiye genelinde dördüncü sırada yer alan RP Elazığ'da ikinci sıraya yerleşmiştir. Devamında ANAP üçüncü, SHP ise dördüncü parti olarak ilin seçim sonuçları oluşmuştur. Bir önceki seçimlerde olduğu gibi RP'nin yükselişi ve DYP'nin oylarındaki artış, Elazığ toplumunun siyasetteki sağ eğilimlerinin güçlendiği ve muhafazakârlığın belirginleştiği görülmektedir.

4- 1995 Genel Seçim Sonuçları

Türk siyasetinde önemli bir yere sahip olan bu seçimlerde 12 siyasal parti ve bağımsız adaylar seçim yarışına girmişlerdir. Beş siyasal parti %10'luk seçim barajını geçmiş ve meclise taşınmıştır. Bu seçimlerin partiler bazındaki belki de en önemli sonucu, muhafazakâr sağın efsanevi lideri Prof. Dr. Necmettin Erbakan ve Refah Partisi'nin seçimlerden galip çıkmasıdır (Arslan vd., 2015: 50).

1995 genel seçimleri %85.2 katılım oranı ile sonuçlanmıştır. Bu oran bir önceki seçimlere göre artış göstermiştir. Öte yandan 1983, 1987 seçimlerinin gerisinde kalmıştır. Bu seçimler sonucunda RP %21,4 oranla seçimleri birinci tamamlamıştır. ANAP ve DYP %19, DSP %14,6 ve CHP % 10,7 ile barajı aşan partiler olarak kayda geçmektedir. Türkiye genelinde sağ siyasetin ağırlığının arttığı görülmektedir.

Tablo-4: 1995 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	1995 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	1995 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
RP	21,4	41.8
ANAP	19,6	12
DYP	19,2	24
DSP	14,6	1.9
CHP	10,7	7.9
MHP	8,2	6.9
HADEP	4,2	3.9

Elazığ'da seçime katılma %81.7 oranında gerçekleşmiştir. Bu oran bir önceki seçimlere göre artış trendi yakalamıştır. Doğal olarak ilde katılımın genişlediği görülmektedir. Geride bıraktığımız seçimlerde Elazığ siyaseti genel itibari ile sağ-muhafazakâr eğilimi göstermekteydi. Bu eğilimi az da olsa sol takip etmiştir. 1995 seçimleri ile birlikte Elazığ'da sağ siyasetin ağırlığı kendini daha fazla hissettirmeye başlamıştır. Buna göre RP açık ara bir oranla (%41,8) birinci parti konumuna yerleşmiştir. Onu %24 ile DYP ve %12 ile ANAP takip etmiştir. RP Elazığ'da bir önceki seçimlere göre oylarını arttırmış ve CHP/ANAP oylarında bir düşüş gerçekleşmiştir. Öte yandan milliyetçi kanadı oluşturan MHP'nin ve Kürt siyaseti yürüttüğünü ifade eden HADEP gibi partiler de Elazığ'da görülmeye başlamıştır. Elazığ seçmeni RP ve DYP'yi genel seçimlerdeki sonuçlara göre daha fazla desteklemiştir. Aksine ANAP, CHP ve MHP'yi genel seçimlere göre daha düşük oranda teveccüh göstermiştir. Dolayısıyla genel seçimler ile Elazığ seçim sonuçları benzerlik göstermektedir.

5- 1999 Genel Seçim Sonuçları

1999 genel seçimleri Türkiye'nin 2000'li yıllara geçişindeki son seçim olmuştur. Bu seçim sonunda oluşan koalisyon iktidarında Türkiye'yi derinden etkileyen ekonomik krizler meydana gelmiş ve ülkenin son koalisyon yönetimi olmuştur.

Genel seçimlerde toplamda 5 siyasi parti %10'luk barajı aşmış ve mecliste temsiliyetini kazanmıştır. Bir önceki seçimlerden farklı olarak %22,2 oranla DSP en yük oy oranına ulaşan parti konumdadır. %12 oranla DYP ve %13,2 oranla ANAP bu seçimlerde oy kaybetmiştir. Buna karşın Fazilet Partisi (FP) % 15,4 ve MHP %18 oranla oylarını arttırmış ve etkin bir

konuma yükselmiştir. Bu durumda bir sol partinin birinci parti olması, milliyetçi ideolojideki MHP'nin uzun zamandır parlamentoda yer alamamasına rağmen bu seçimlerden ikinci parti olarak çıkması, önceki seçimlerin galibi RP'nin kapatılmasının ardından, devamı niteliğindeki FP'nin oylarının düşük olması ve ANAP ve DYP ile temsil edilen merkez sağın güçlkle seçim barajını aşması, bu seçimleri diğerlerinden farklı kılmıştır (Şaşmaz, 2016).

Tablo-5: 1999 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	1999 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	1999 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
DSP	22,2	3.8
MHP	18	13.6
FP	15,4	24.5
ANAP	13,2	6.6
DYP	12	9
CHP	8,7	5
HADEP	4,7	4.9
BBP	1,5	1.9
BĞMSZ	0,9	28.1

Elazığ seçim sonuçları bu kez farklı bir yol izlemiş ve bağımsız bir adaya yüksek oranda teveccüh göstermiştir. DYP kadrolarında yer almayan Mehmet Açar bağımsız milletvekili adayı olmuş ve %28,1 oranla seçimleri birinci tamamlamıştır. Bu durum Elazığ seçim tarihi için önemli bir dönüm noktasıdır. Elazığ seçim sonuçlarındaki bir diğer farklılık ise, ülke genelinde birinci olan DSP'nin ilde sekizinci sırada yer alıyor olmasıdır. Öte yandan genel seçimlerde üçüncü sırada yer alan FP Elazığ'da birinci sırada gözükmektedir.

6- 2002 Genel Seçim Sonuçları

Ekonomik krizlerin ve koalisyon hükümetlerinin getirdiği zayıf bir yönetimin sonucunda 3 Kasım 2002'de erken bir genel seçim yapılmıştır. Türkiye'de yapılan bu 14'üncü genel seçim önemli değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Bu tarihe kadar ANAP, DYP, DSP, SP gibi siyasal partiler %10'luk seçim barajının altında kalarak seçim tarihine geçmiştir.

Bunun aksine RP çizgisinden gelen ve Recep Tayyip Erdoğan tarafından kurulan Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) önemli bir oy oranı ile tek başına iktidar olabilmeyi başarmıştır. Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte Türk siyasal hayatına giren CHP ise Deniz Baykal'ın Genel Başkanlığında bu seçimleri ana muhalefet partisi olarak tamamlamıştır. Nitekim koalisyon dönemleri sona ermiş ve siyasetin geleceğini değiştirmiştir.

Tablo-6: 2002 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	2002 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	2002 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
AK Parti	34,3	41.9
CHP	19,4	8.8
DYP	9,5	1.8
GP	7,2	1.6
MHP	8,4	6.6
DEHAP	6,2	7.1
ANAP	5,2	2.3
SP	2,5	5.9
DSP	1,2	0.3
BĞMSZ	1	13.0

Türkiye genelinde yapılan bir önceki seçimlere göre %9,5 oranla DYP, %8,4 oranla MHP, %5,2 oranla ANAP %10 barajının altında kalmıştır. %34,3 oranla AK Parti bu seçimlerden galip çıkan siyasal parti olmuştur. Türkiye genelinde merkez sağ bir parti iktidar olarak sol tandanslı partileri geride bırakmıştır.

AK Parti'nin bir çekim merkezi haline gelmesinde uzlaşmacı siyasal tavrı, parti lideri ve kadrolarının geçmişteki belediyeçilik faaliyetleri, geleneksel Türk dış politikasının temel parametrelerine aykırı olmayan tutumu, liberal ekonomik bütünleşme politikalarına verdiği destek ve 1980 sonrasında Türkiye toplumunun renklenmiş gündelik hayatına uyumlu söylemleri etkili olmuştur (Altun, 2009:4).

Elazığ seçim sonuçları genel seçimlerle benzerlik göstermektedir. Buna göre Elazığ'da en yüksek oyu %41.9 oranla AK Parti almıştır. %13 oranla ikinci en yüksek tercih bağımsız adaylara gitmiştir. Mehmet Açar bir önceki seçimlerde olduğu gibi ağırlığını hissettirmiştir. CHP %8.8, DEHAP %7.1,

MHP %6.6, SP %5.92, ANAP %2.3, DYP %1.8, GP %1.6, BBP %0.9 oranında oy almıştır. Sağ eğilimli partilerin Elazığ'da yükselişe geçtiği görülürken, daha düşük seviyelerde de olsa solun CHP ile birlikte kendi alanını oluşturduğu görülmektedir. 2000'li yılların başlangıcı ile Türkiye'deki siyasal değişim ve dönüşümlerinde önü açılmıştır.

7- 2007 Genel Seçim Sonuçları

Türkiye geneli seçim sonuçları yine %46,6 oranla AK Parti lehine sonuçlanmıştır. %20,8 oranla CHP ikinci parti olurken, %14,2 oranla MHP üçüncü sırada yerini almıştır. Seçime bağımsız adaylarla katılan ve terörlü ilişkili söylemleriyle tepki çeken Demokratik Toplum Partisi (DTP) de grup kurmayı başarmıştır (Balcı ve Bal, 2008: 12).

Tablo-7: 2007 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	2007 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	2007 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
Ak Parti	46,6	57,2
CHP	20,9	7
MHP	14,3	6,4
DP	5,4	20,6
BĞMSZ	5,2	3
GP.	3	0,3
SP.	2,3	3,7

Elazığ, 22 Temmuz seçimlerine siyasi tarihimizde ilk defa bir partinin Genel Başkanı'nı milletvekili seçmek üzere sandığa gitmiştir. Elazığ seçmeni, DP Genel Başkanı Mehmet Ağar'a %20 oranında bir destek vermesine rağmen, DP Türkiye barajını aşamadığından bu ilki gerçekleştirememiştir (Doğan, 2017). Bu seçimlerde AK Parti oyunu %57,2'ye çıkarırken, CHP %7'ye kadar düşüş göstermiştir. Öte yandan MHP, HADEP, SP, GP gibi siyasal partilerinde oylarında azalma olduğu görülmüştür.

Elazığ seçim sonuçlarına göre, AK Parti ve DP Türkiye geneli seçimlerindeki oylarına göre daha yüksek oy potansiyeline ulaşmıştır. Öte yandan bağımsız adayların oyları Türkiye geneli sonuçlara göre Elazığ'da %2,2'lik bir azalma göstermiştir. İl ve genel seçim sonuçları iktidar lehine benzerlik gösterirken diğer partiler arasında farklılıklar olduğu izlenmiştir. Sağ/muhafazakâr siyasetin ildeki gelişiminin sürdüğü görülmektedir.

8- 2011 Genel Seçim Sonuçları

Türkiye seçim tarihinde özellikle 2000’li yıllardan önce bir siyasal partinin istikrarlı bir biçimde iktidarda kaldığı veya oylarını arttırdığı gözlemlenmemiştir. Türkiye 12 Haziran 2011 seçimleriyle birlikte bu durumu tecrübe etmeye başlamıştır. AK Parti bir önceki seçimlerde aldığı oy oranının üstüne çıkarak, üçüncü dönemde de iktidarını sürdürmüştür. CHP ve MHP doğrudan, Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) ise desteklediği bağımsız adaylar aracılığı ile mecliste yer bulmuştur. Seçime katılan diğer partiler, SP hariç, %1’in üzerine çıkamamıştır (Bulut, 2011: 1).

Tablo-8: 2011 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	2011 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	2011 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
AK Parti	49,8	67,4
CHP	26	13,3
MHP	13	14,5
BĞMSZ	6,6	-
SP.	1,3	2,3
HP.	0,8	1,1

2011 genel seçimleri Elazığ seçim sonuçları özelinde benzer bulgular göstermiştir. Elazığ siyasal eğilimi merkez sağ parti olan AK Partiye ağırlıklı olarak teveccüh göstermiştir. Elazığ’da AK Parti’nin oy oranlarının yükselmesi “lider kültürünün” artmasının etkili olduğu düşünülmektedir. MHP’nin ve CHP’nin oy oranlarını ise en çok gösterilen adayların etkilediği görülmektedir. Özellikle ilin kendisini milliyetçi ideoloji ile tanımlaması MHP’ye giden oylara gerekçe sunmaktadır. Yine CHP’nin birinci sıradan aday gösterdiği Ali Özcan’a kendi tabanının yanı sıra demokrat tabandan da oy kayması gerçekleşmiştir (Doğan & Göker, 2015: 236). Öte yandan genel seçimlerde CHP’nin oy oranı MHP’den fazlayken, ilde bu sonuçlar tersine bir seyir izlemiştir.

9- 2015 Genel Seçimlerinin Sonuçları

2015 yılı seçimler açısından farklı bir seyir izlemiştir. Yıl içerisinde iki genel seçim yapılmıştır. 7 Haziran’da yapılan ilk genel seçimde AK Parti %40,8, CHP %25, MHP %16,3 ve HDP %13,1 oranına ulaşmıştır. Önceki seçim sonuçlarının aksine bu seçimlerde hiçbir parti tek başına iktidar olabilmeyi başaramamıştır. Bu nedenle koalisyon hükümeti kurmak için

partiler çalışmaya başlamıştır. Ortaya çıkan çalışmalar neticesinde koalisyon hükümeti kurulamamış ve Türkiye 1 Kasım 2015'te erken bir seçime gitmiştir. Bu seçimlerde AK Parti %49.9, CHP %25.3, MHP %11.9 ve HDP %10,9 oranında oy almıştır. Seçimlerin sonucunda AK Parti tek başına iktidar olurken, CHP ana muhalefet partisi olarak devam etmiştir.

Tablo-9: 7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	7 Haziran 2015 Yılı Genel Seçim Sonuçları		1 Kasım 2015 Yılı Genel Seçim Sonuçları	
	Türkiye (%)	Elazığ (%)	Türkiye (%)	Elazığ (%)
AK PARTİ	40,8	52,9	49,4	66,8
MHP	16,2	20,8	11,9	13,4
HDP	13,1	15,2	10,7	10,9
CHP	24,9	6,6	25,3	6,0
SP	2,0	2,9	0,6	1,1
DİĞER	2,7	1,3	1,8	1,6

2015 Haziran seçimleri Elazığ'da AK Parti haricinde farklı bir çizgide ilerlemiştir. 2002 yılından bu yana iktidar partisi olan AK Parti'nin ildeki oylarının gerilediği görülmüştür. İlde MHP ikinci, HDP üçüncü ve CHP dördüncü parti olarak yerlerini almıştır. 1 Kasım 2015 seçimleri ile birlikte kentin siyasal yönelimi farklı bir boyut kazanmıştır. Bu seçimde AK Parti %66.8, MHP %13.4, HDP %10.9 ve CHP %6 oranında oya sahip olduğu görülmüştür. AK Parti bu seçimlerde oyunu %13.9 arttırarak ilde birinci parti olma unvanını korumuştur. Nitekim Elazığ seçmenin merkez sağ/ muhafazakâr eğilimlerini sürdürdüğü görülmektedir.

10-2018 Genel Seçim Sonuçları

2018 genel seçimleri Türkiye için kritik bir noktada yer almaktadır. Türkiye bu seçimlere ilk defa farklı bir sistem ile girmiştir. AK Parti'nin öncülük ettiği ve referandumla halkın onay verdiği "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" seçimlerin gidişatını belirlemede önemli bir rol oynamıştır. Sistem içerisinde siyasal partiler bir araya gelerek ittifak kurmuş (Cumhur ve Millet İttifakları) ve bu şekilde seçim yarışına girmiştir.

2015'ten bu yana oy oranlarında dalgalanmalar yaşayan AK Parti'nin, bu seçimlerde de oylarının bir kısmını kaybettiği görülmektedir. Buna karşın aldığı %42.6 oranla birinci parti olma unvanını da korumaktadır. Öte yandan bir önceki seçimlere göre %11.1 ile MHP'nin ve %22.6 ile CHP'nin oylarında bir azalış olduğu gözlemlenirken, %11.7 oranla HDP'nin ve %1.3 oranla SP'nin oylarının yükseldiği görülmüştür. MHP'nin içinden ayrılan vekillerin kurduğu İYİ Parti ise girdiği ilk seçimlerde %10 oy oranına ulaşarak barajı kıl payı yakalamıştır.

Tablo-10: 2018 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	2018 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	2018 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
AK Parti	42,6	54.6
CHP	22,6	10.7
HDP	11,7	10.1
MHP	11,1	13.5
İYİ P.	10	7.7
SP.	1,3	1.8

Elazığ seçimler de tıpkı genel seçimlerdeki gibi AK Partiyi birinci parti olarak seçmiştir. AK Partinin bu seçimlerdeki oyları bir önceki seçimlere göre %12.2 oranında düşmüştür. Seçime giren adaylar veya kurulan ittifaklar bu duruma sebep olarak gösterilmektedir (Şeker, 2021). Öte yandan bu seçimlerde 41 yıl sonra CHP'nin adayı Gürsel Erol milletvekili olarak seçilmiştir. CHP bir önceki seçime göre oylarını %4.7 arttırarak ilde ikinci parti konumuna yükselmiştir. Siyasal yelpazenin sağında bulunan MHP'nin oyları ise bir önceki seçime göre %0.1 oranında bir artış göstermiştir. MHP aldığı oy oranıyla CHP ve HDP gibi sol tandanslı partileri geride bırakmıştır. Bu seçimlerde Elazığ'ın sağ/muhafazakâr ağırlıklı partileri tercih ettiği görülürken, yelpazenin solunda bulunan partilerinde aldığı oy oranlarının belirli bir miktar arttığı da söylenebilir.

1- 2023 Genel Seçim Sonuçları

2023 seçimleri özellikle 2018 genel seçimleri ile aynı siyasal yöntem ve atmosferde gerçekleşmiştir. Cumhuriyet ve Millet ittifakları siyasal argümanlarını genişletmiş ve geçmişten ders alarak hareket etmiştir. Bu seçimleri önceki seçimlerden ayıran nokta başta siyasal rekabet olmak üzere demokrasinin tabana yayılmış olmasıdır. Öyle ki Cumhuriyet ittifakı MHP, AK Parti, BBP'den oluşurken, bu dönemde Yeniden Refah Partisi (YRP), Hür Dava Partisi (HÜDAPAR) gibi muhafazakâr/sağ eğilimli partiler katılım

göstermiştir. Öte yandan Millet İttifak'ı ise İYİ Parti ve CHP ile yola çıkmışken, daha sonra Gelecek Partisi (GP), Demokrasi ve Atılım Partisi (DEVA), SP ve DP gibi sağ tandanslı partiler de dahil olmuştur. GP, DEVA, SP ve DP'nin CHP listelerinden seçimi girdiği kararlaştırılmıştır. Bu seçimlere ilk defa CHP'nin 2018 yılı Cumhurbaşkanı adayı Muharrem İnce'nin kurduğu Memleket Partisi'nin (MP), İYİ Parti'den ayrılan Ümit Özdağ'ın öncülük ettiği Zafer Partisi'nin (ZP) ve HDP olarak bilinen ve adını Yeşil Sol Parti (YSP) olarak değiştiren siyasal partinin de katıldığı görülmektedir.

AK Parti bir önceki seçimlere göre %35,6 oranla oylarını düşürme eğilimini sürdürmüştür. Burada Türkiye genelindeki ekonomik sorunların etkili olduğu düşünülmektedir (Sayın & Yıldırak, 2023). %8,8 oranla YSP ve %9,7 oranla İYİ Partinin oyları bir önceki seçime göre düşüş göstermiştir. Öte yandan %25,3 oranla CHP'nin ve %10,1 oranla MHP'nin oylarını arttırdığı göze çarpmaktadır. Seçimlere ilk defa girme hakkı kazanan YRP %2.8, ZP %2.2 ve MP %0.9 oranla siyasal yaşamda yerini almıştır. Genel seçimlerde oy oranları en fazla siyasetin sağ köşesinde bulunan partiler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ek olarak, daha önce AK Parti milletvekili adayı olan Yasemin Açık %9.2 ve MHP'den daha önce milletvekili adayı Bilal Çoban %2.4 oranına ulaşmıştır. Diğer bağımsız adaylar ise toplamda %0.4 oy almıştır.

Tablo-11: 2023 Genel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Türkiye ve Elazığ İlinde Aldıkları Oy Oranlarının Dağılımı

Siyasal Partiler	2023 Türkiye Geneli Seçim Sonuçları (%)	2023 Elazığ İli Seçim Sonuçları (%)
AK Parti	35.6	40.4
CHP	25.3	20.7
MHP	10.1	11.5
YSP	8.8	7.1
YRP	2.8	3.6
İYİ P.	9.7	2.4
ZP	2.2	0.6
BBP	1	0.4
MP	0.9	0.2
BĞMSZ	0.4	12.1

Elazığ seçim sonuçlarının genel seçimler ile benzer neticeler verdiği görülmektedir. AK Parti'nin bir önceki seçime göre oy oranı %14.2 düşmüş ve birinci parti olma özelliğini korumuştur. AK Parti'de düşen oyların YRP, MHP ve BBP gibi partilere geçiş yaptığı düşünülmektedir. Öte yandan CHP %20.7 ile ikinci ve MHP %11.5 ile üçüncü olarak kayda geçmektedir. Seçim yarışına ilk defa giren YRP %3.6, ZP %0.6 ve MP ise %0.2 oy oranına ulaşmıştır. YSP bir önceki seçimlere göre oy oranlarını düşürmüş ve %7.1'de kalmıştır. İlde sağ/muhafazakâr siyaset yapan partilerin ağırlığını koruduğu ve yeni partilerle güçlendiği görülmektedir. Öte yandan ittifakların kendi içerisinde oy geçişkenliğinin olduğu da ortaya çıkmaktadır. Sol tandanslı siyasal partilerin kentın siyasal eğilimlerinde daha az yer bulduğu düşünülmektedir.

Sonuç

Şehirlerin seçim sosyolojisi değerlendirildiğinde, kentın siyasal tercihlerine ve siyasal eğilimlerine ışık tutabilmek mümkündür. Nitekim birey ve toplumun siyasal atmosfer içerisindeki rolü, fikir ve düşünceleri vs. bu sayede daha somut irdelenmektedir. Bu araştırma, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan ve önemli kentlerden biri olan Elazığ'ın siyasal yönelimini ve seçmenin siyasal tercihlerini 1983-2023 yılları arasında gerçekleştirilen seçimlere göre analiz etmeye çalışmaktadır. Yanı sıra yıllar içerisinde meydana gelen değişimlerin/dönüşümlerin tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Elazığ siyasetinde seçmenler kendilerini belirli bir ideolojik kapsama, bir lidere ya da siyasal partiye endeksleyerek geriye kalan tüm etmenleri göz önünde bulundurmamıştır. Özellikle lider kültü Elazığ'da oy oranı düşük siyasal partilerin etkinliğini arttırmış ya da yeni kurulan partileri güçlendirmiştir. Genel olarak başarı sağlayan partilerin lider kültü, ideolojik yakınlık, ekonomik durum, medya, din ve aile/yakın çevre gibi faktörlerin seçmen davranışlarını önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir. Bu faktörler temelinde Elazığ siyasal atmosferi incelendiğinde, dönemlere göre değişimlerin olduğu görülmüş ve ağırlıklı olarak sabit bir siyasal tercih izlenmiştir.

12 Eylül askeri darbesinin doğurduğu siyasal atmosfer içerisinde Elazığ seçmeni siyasetin solunda yer alan CHP, SHP ve DSP gibi partileri ağırlıklı olarak tercih etmemiştir. Bu partilerin 1983 seçimlerinden önce etkin olduğu düşünülmekte ve ilin siyasal konjonktüründe sol eğilimin güçlü olmadığı görülmektedir. 1983 genel seçimleri itibari ile Elazığ seçmeni demokrat ve muhafazakâr yönelimdeki siyasal partileri meclise göndermiştir. 1983-1991 yılları arasında ANAP ve DYP gibi siyasal partilerin güçlü olduğu görülürken, 1995 seçimlerinden sonra FP ve RP gibi partiler etkili olmuştur. 2002

seçimleri ile birlikte koalisyon dönemleri son bulmuş ve MHP gibi milliyetçi partilerin ağırlıkları hissedilmeye başlanmıştır.

2018 seçimleriyle birlikte Türkiye siyasetine giren ‘Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ ile seçim dengeleri değişimler göstermiştir. Partiler kendi aralarında koalisyon dönemlerini andıran seçim ittifakları kurmuş ve iktidar olabilmenin yollarını aramıştır. Elazığ seçmeni buna göre siyasal tercihini Cumhuriyet ittifakından kullanarak sağ/muhafazakâr eğilimini sürdürmüştür. 2023 seçimleri ise bu sonuç ile devamlılığını korumuştur.

Elazığ seçmen davranışları konjonktürel değişimler/dönüşümler dışında genel itibari ile siyasal tercihini sağ/muhafazakâr partiler yönünde kullanmıştır. Devletini önceleyen, mütedeyyin, milliyetçi yönelimlerin güçlü olduğu düşünülmektedir. Tüm bu atmosferde genel ve yerel faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. 1983-2023 yılları arasında göze çarpan en önemli siyasal bulgu, 2018 ve 2023 yılında CHP’nin bir milletvekili çıkarmasıdır. Türkiye’de siyasal sistemin değişmesiyle hayatımıza giren siyasal partiler arasındaki ittifak biçimi -41 yıl sonra- 2018 yılında Elazığ’ın CHP’den bir milletvekili çıkarmasına yol açmıştır. 2023 yılında ise aynı adayın halk üzerindeki pozitif etkisiyle gelen kişisel oylar, ulusal düzeyde yaşanan ekonomik problemlerin iktidara karşı tepki oylarına dönüşmesi veya geleneksel siyasal tercihlerin konjonktürel değişmesi Elazığ’da sosyal demokrat bir adayın tekrar desteklenmesine yol açmıştır. Meydana gelen bu değişimin seçmenlerin siyasal eğilimi ile değil siyasal atmosferin dönemsel dinamikleriyle açıklanabileceği düşünülmektedir. Bu değişim dışında, sağ/muhafazakâr görüşte olan partilere yönelik siyasal kültürün devam ettiği görülmektedir.

Kaynakça

Altun, Fahrettin (2009). 22 Temmuz’dan 29 Mart’a Siyasal Partiler Değişim ve Statüko Kısılcacında Ak Parti, SETA Analiz, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayını, Ankara, 1-24.

Arslan, D. Ali.; Çağlayandereli, Mustafa, Aslan Gülten (2015). Genel Seçim Sonuçları Temelinde Üsküdar’ın Siyasi Yapısının Sosyolojik Analizi. International Refereed Journal Of Humanities And Academic Sciences, 13, 131-178.

Balcı, Şükrü ve Bal, Enes (2008). "22 Temmuz 2007 Genel Seçimleri’nde AKP ve CHP Reklamları: Karşılaştırmalı Bir Analiz ", İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 33, 5-28.

Bulut, N. (2011). "Temsilde Adalet–Yönetimde İstikrar İkilemi Bağlamında 12 Haziran 2011 Seçimleri." Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 14.3-4, 1-18.

Çakar, M. F. (2023). Siyasal Seçimlerde Din Faktörünün Seçmenlerin Oy Verme Davranışı Üzerindeki Etkisi.

Doğan, A. (2007). Siyasi Arenada Elazığ'ın Seçimi, Elazığ: Aba Yayınları.

Doğan, A., & Göker, G. (2010). Yerel seçimlerde seçmen tercihi (29 Mart yerel seçimleri Elazığ seçmeni örneği). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(2), 159-187.

Doğan, A., & göker, G. (2017). Mitingler ve Seçmenler Üzerindeki Etkisi: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Elazığ Seçmeni Örneği. Erciyes İletişim Dergisi, 5(2), 146-162.

Doğan, A., & Göker, G. (2018). Siyasal Bilgi ve Siyasal Davranış Bağlamında 2014 Elazığ Yerel Seçimleri Üzerine Bir Araştırma. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(2), 1014-1045.

Doğan, A., & Türkkın, K. (2018). Yerel Siyaset ve Kent Medyası: 24 Haziran 2018 Genel Seçim Sürecinde Siyasal Haberlerin Kent Gazetelerinde Sunumu. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 5(2), 95-115.

Doğan, A. (2017). Genel Seçim Sonuçları Çerçevesinde Elazığ Seçmeninin Siyasal Tercihleri. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27(2), 229-244.

Göker, G., & Doğan, A. (2015). Yerel Seçimlerde Aday Faktörü: "Elazığ Seçmeninin Aday Profili Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 2(2), 43-59.

Özbudun, E. (2000). "Seçim Sistemleri ve Türkiye". <http://www.ankara.edu.tr/law/fdesgisi/10ergun> adresinden 01.12.2023 tarihinde alınmıştır.

Ünlükaplan, İ. (2003). 1950 Sonrası Türkiye'de Uygulanan Genel Seçim Sistemlerinin Bireysel Tercihlerin Kolektif Tercihlere Yansıması Açısından İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(11).

Sayın, H., & Yıldırak, K. (2023). Siyasal Modernleşme Kuramı Çerçevesinde 1995 ve 2022 Yıllarındaki Parti Yöneticilerinin Siyasal Katılım Davranışlarındaki Değişimlerin Malatya Örneği Üzerinde Değerlendirilmesi. Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7 (Prof. Dr. Muammer ERDOĞAN Anısına Kongre Özel Sayısı), 201-224. <https://doi.org/10.33399/biibfad.1253358>.

Şahin, Z. (2022). 1950-2018 Yılları Arası Milletvekili Genel Seçimleri Siyasal Eğilim Analizi: Trabzon İli Örneği. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 9(1), 1-32.

Şaşmaz, O. Y. (2016). 1983-2015 Döneminde Genel Seçimlerin Sonuçlarına Göre Elazığ'ın Siyasi Eğilimi. Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 3(1), 77-96.

Şeker, G. (2021). Seçim Sonuçları Temelinde Elazığ Siyasetinin Karşılaştırmalı Analizi. R&S-Research Studies Anatolia Journal, 4(2), 143-157.